
Regionalno prostorsko planiranje

Author(s): Milan Naprudnik

Source: *Urbani Izziv*, Vol. 9, No. 1, Infrastruktura / Infrastructure (junij 1998), pp. 82-83

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180647>

Accessed: 24-02-2025 21:13 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

prave prioritete reševanja teh problemov. Na primer, omrežje naselij ni več tako pomembno v prostorskem planiranju in ne sme več biti togo postavljeno, vsekakor pa tvori nek osnovni skelet regionalnega razvoja, ki je pomemben pri prostorskem vključevanju v Evropo, racionalizaciji državne infrastrukture in investicijah na državni ravni.

Zelo na kratko so prioritete in smeri delovanja:

Znotraj mreže poselitve bo dana prednost sanaciji degradiranega urbanega prostora, izkoriščanju slabo opremljenih ali zapuščenih prostorov in prenovi naselij, namesto ekstenzivnih širitev posameznih naselij. Zavirati in urejati bi morali razpršeno gradnjo in jo obravnavati kot zatečeno stanje. Glavne koridorje infrastrukture bo treba peljati usklajeno, prometni sistem pa podrediti urbanemu sistemu tudi v smislu ize- načevanja regionalnih razlik. V oskrbi z energijo bo tudi treba raziskati možnosti izkoriščanja alternativnih virov v smislu ekološke sanacije in prevrednotenja pomena tradicionalnih energetske-kih virov; pri tem je pomemben dejavnik tudi vpetost slovenskega energetskega sistema v evropsko omrežje. Telekomunikacije so čedalje pomembnejše, so "nevidne", vendar koristne, lahko pa tudi škodljive. Krajina – podeželje – se bo razvijala v treh smereh: intenziviranja kmetovanja, ob zadržanem razvoju ali zavestno podvrže- no naravnim procesom zarašča- nja. V skladu z zmožnostmi drža- ve bo ovrednoteno, koliko tržno nezanimivega kmetovanja je še mogoče vzdrževati. Podobno velja za gozdove – vprašanje je le, ali gre pri širitvi gozdov tudi za gos- podarski interes.

Zelo pomemben je varovalni vidik planiranja. Parke in rezervate bo treba opredeliti, vendar najbrž ne v ekstremni obliki. Nekatera ob- močja bi strogo varovali in jih kot taka tudi predstavljali. Interes Slovenije je, da se vodne vire strožje zavaruje. Govorim o zajet- jih čiste in kakovostne pitne vode,

površinskih voda in zelo subtilne rabe območja slovenske morske obale. Strateške prednosti Slove- nije so prav te površine glede na to, da Evropi te naravne dediščine primanjkuje.

S strokovno javnostjo bi želeli več sodelovanja. Najprej v zvezi z re- formo sistema urejanja prostora in v zvezi z novim zakonom o ure- janju prostora, ki ga pripravljajo na osrednjem delu Ministrstva za okolje in prostor. Upamo, da bo dosežena spodbudna stopnja so- glasja, ki bo pripeljala do ustrež- nega prihodnjega sistema ureja- nja prostora.

Da bi lahko sprejeli dober pro- storski plan, nas čaka še trdo delo (2 leti) tudi v proceduralnem smislu. Ta plan bo kompleksno gradivo. Toda brez ostalih in- strumentov izvajanja bo ves trud zaman.

Toliko na hitro.

Hvala za razgovor.

Regionalno prostorsko planiranje

Na blejskem srečanju
je tudi prvi direktor
biroja za regionalno
prostorsko planiranje
dr. Milan Naprudnik v
krajšem razgovoru
predstavil svoja
razmišljanja o planerski
stvarnosti.

Urbani izziv: Ko ste leta 1967 ustanavljali biro za regionalno prostorsko planiranje (RPP), kaj so bila glavna vodila?

Slovenija se je morala odločiti za ta korak iz več razlogov. Prvič, zaradi nakopičenih problemov pri infrastrukturnih posegih v prostor, ko so bile neposredno napadene kmetijske površine. Drugič, ker urbanistični programi občin niso imeli povezav s širšim prostorom; leta 1965 sprejeti Generalni urbanistični plan Ljubljane je naprimer, vseboval tudi povezave s sosednjimi območji, ki so izživale odločanje zunaj meja ljubljanskih občin. Tretjič, Urbanistični inštitut SRS je že v začetku 60. let izdeloval regijske plane.

Urbani izziv: Kakšna je bila dejanska moč tega biroja?

RPP je ob ustanovitvi z dvema zaposlenima skrbel za "podpisovanje" pogodb z raziskovalnimi instituti, ki naj bi pripravljali vsebinske rešitve v skladu s programom za izdelavo regijskega prostorskega plana. Kaj hitro pa je prevladalo spoznanje, da republika potrebuje lastno operativno službo za izdelavo plana, tudi neodvisno od tekočih odločanj iz pristojnosti matičnega upravnega organa (Republiški sekretariat za urbanizem). Z ustanovitvijo samostojnega zavoda so bili podani vsi pogoji za oblikovanje planskih elementov in tudi za njihovo uveljavitev.

Urbani izziv: Ali menite, da je tedanja oblast bolj upoštevala predloge svojih strokovnih služb kot sedanja?

Ministrstva, ki so v okviru svojih pristojnosti skrbela za razvojne načrte, so začela upoštevati gradiva RPP kot osnovo. Veliko razumevanja – avtoritete – pa smo imeli v občinah, kjer so se urbanistični programi "križali" na občinskih mejah. Predloge RPP kot strokovne službe je oblast upoštevala tudi zaradi dejstva, da smo bili konkretni, prinašali pa smo tudi prve usmeritve na novih po-

dročjih v slovenskem prostoru: policentrizem, varstvo okolja, usklajevanje načrtov s sosednjimi deželami oziroma državami.

Pomembno podporo smo imeli tudi v Skupščini SRS, po svoji funkciji orientirani k dolgoročnim rešitvam in po hierarhiji v "opoziciji" z vlado (Izvršnim svetom SRS).

Z novo Ustavo (leta 1974) in uveljavljanjem samoupravljanja tudi na področju prostorskega planiranja se je odločanje preneslo na občine in interesne skupnosti, vloga države in s tem tudi RPP se je zreducirala na usklajevanje sicer nerealnih sektorskih programov in institucionalnega skupnega imenovalca – zasnove poselitve, infrastrukturnega omrežja in namenske členitve prostora.

Urbani izziv: Kje je v sedanjih lastninskih razmerah in sorazmerno polariziranih političnih razmerah položaj planiranja kot dejavnosti?

Položaj prostorskega planiranja bi morali nenehno krepiti iz več razlogov.

Sektorji, razdeljeni po strankah, so že sprejeli (ali pripravljajo) svoje dolgoročne programe ali politike (kmetijstvo, gozdarstvo, turizem, energetika). Kje pa so nacionalni program za trajnostni razvoj (Agenda 21), program za varstvo okolja in politike prostorskega razvoja in prostorski plan. Skratka, nacionalne osnove za sektorske strategije in tudi za priključevanje Evropski Uniji?

Urbani izziv: Ali lahko trdimo, da je prostorsko planiranje nadstrankarska, strateška dejavnost, ki zagotavlja javni interes kot koordinacijska dejavnost, ali je planiranje le pogoj tehnične legitimizacije političnih odločitev?

Da, nadstrankarska in tudi nadoblastna, seveda z drugačnim ravnanjem, če naj zagotavlja javni interes. Tukaj gre za bistvene

spremembe. Planske rešitve ne morejo nastajati med zidovi in njih mogoče potem ponujati z avtoriteto oblasti.

Premalo naporov vlagamo v prireditve javnosti, predvsem prek lokalnih skupnosti na eni strani in nevladnih organizacij na drugi.

Morali bi ponuditi osnove (cilje, strateške rešitve, različice) in vprašati "javnost" o njihovih pogledih (trase cest ali zazidalnih osnov). V Angliji so npr. "oblastneži" prevzeli 80 % predlogov "laikov"!

Urbani izziv: Če je tako, kakšne so dejanske pristojnosti državne planerske službe?

Na kratko: skrbeti za podatkovni fond, analizo procesov v prostoru in razvojnih trendov; pripraviti osnove strateške rešitve bodočega prostorskega razvoja (kot smo jih nekoč opredelili v obdobju RPP ali kot jih pozna danes razvita Evropa); zakonsko in strokovno zadolžiti sektorje kot konkretne izvajalce strateških rešitev, to pa pomeni premik iz tehnično-ekonomskega piedestala v resničnost prostora in okolja.

Urbani izziv: Iz vaših izkušenj predsedujočega stalnemu odboru Alpske konvence, v kakšnem obsegu se mednarodno dogovorjene politike prenašajo do državnih oziroma lokalnih ravni političnega odločanja?

Zaenkrat se še ne prenašajo, ker sprejeti protokoli še niso ratificirani v parlamentih držav podpisnic. Po ratifikaciji pa dobijo ukrepi, zapisani v protokolih, obvezo mednarodne pogodbe, kar lahko pomeni spremembo obstoječe zakonodaje, razvojnih programov, pa tudi finančnih projektov za posege v prostor. Kako se obveze prenašajo na lokalno ravnen, pa so odgovorne države v okviru njihovih ustavnih in zakonskih določil.

Hvala za razgovor.